

VILA D'ÀGER. NUCLI HISTÒRIC.

Absis central Col·legiata

URBANISME HISTÒRIC DE LA VILA

La Vila d'Àger es formà a l'entorn del nucli parroquial de Sant Vicenç, al voltant de la qual es desenvoluparà la zona d'horts, enals i corrals, alguns dels quals encara romanen. És a partir de la segona meitat del segle XI, moment en que s'erigeix el castell residencial d'Arnau Mir de Tost i la canònica de Sant Pere, sobre les ruïnes de la fortalesa islàmica del segle X i del "castellum" romà del IV, quan la vila té l'impuls constructiu més fort, convertint-se en vila emmurallada al segle XI amb tres portals: Pedró, Solsdevila i Sant Martí. Aquestes portes, en temps de guerra o perill restaven tancades a les nits, després del toc de queda.

La zona del castell, amb fortificació pròpia de l'època del baix imperi romà que vigilava el camí d'entrada des dels Pirineus, i en ús fins el període àrab, incloïa el barri eclesiàstic i estava voltat per cases de nobles i cavallers.

Urbanísticament, tres barris: St. Martí, Solsdevila i St. Pere, es distribueixen esglaonadament sota el castell units per la Plaça Major, antic mercat i lloc de fires, on es situa actualment l'ajuntament de finals del segle XVII i l'antiga farmàcia Montardit, que data dels principis del XX. Darrera d'aquesta, hi ha les restes de la capella medieval de l'Esperança.

A l'extrem oest i nord, trobem els barris extramurs que van créixer en una darrera expansió urbana: els ravals de St. Martí i del Pedró respectivament.

- MURALLA ACTUAL
- MURALLA DESAPAREGUDA
- RECORREGUT RECOMENAT
- BARRI DE SOLSDEVILA
- BARRI DE SANT MARTÍ
- BARRI DE SANT PERE

- ① PORTAL DEL PEDRÓ
- ② PLAÇA MAJOR
- ③ ANTIC HOSPITAL MUNICIPAL
- ④ ANTIGA PAERIA
- ⑤ ESSLÈSIA DE SANT VICENÇ
- ⑥ PORTAL DE SOLSDEVILA
- ⑦ ANTIGA FARMÀCIA MONTARDIT
- ⑧ CASA GASPAR DE PORTOLÀ
- ⑨ PORTAL DE SANT MARTÍ
- ⑩ ANTIC PORTAL DE SANT PERE
- ⑪ CASTELL I COL·LEGIATA DE SANT PERE

Carrer Sant Pere i carrer La Penya

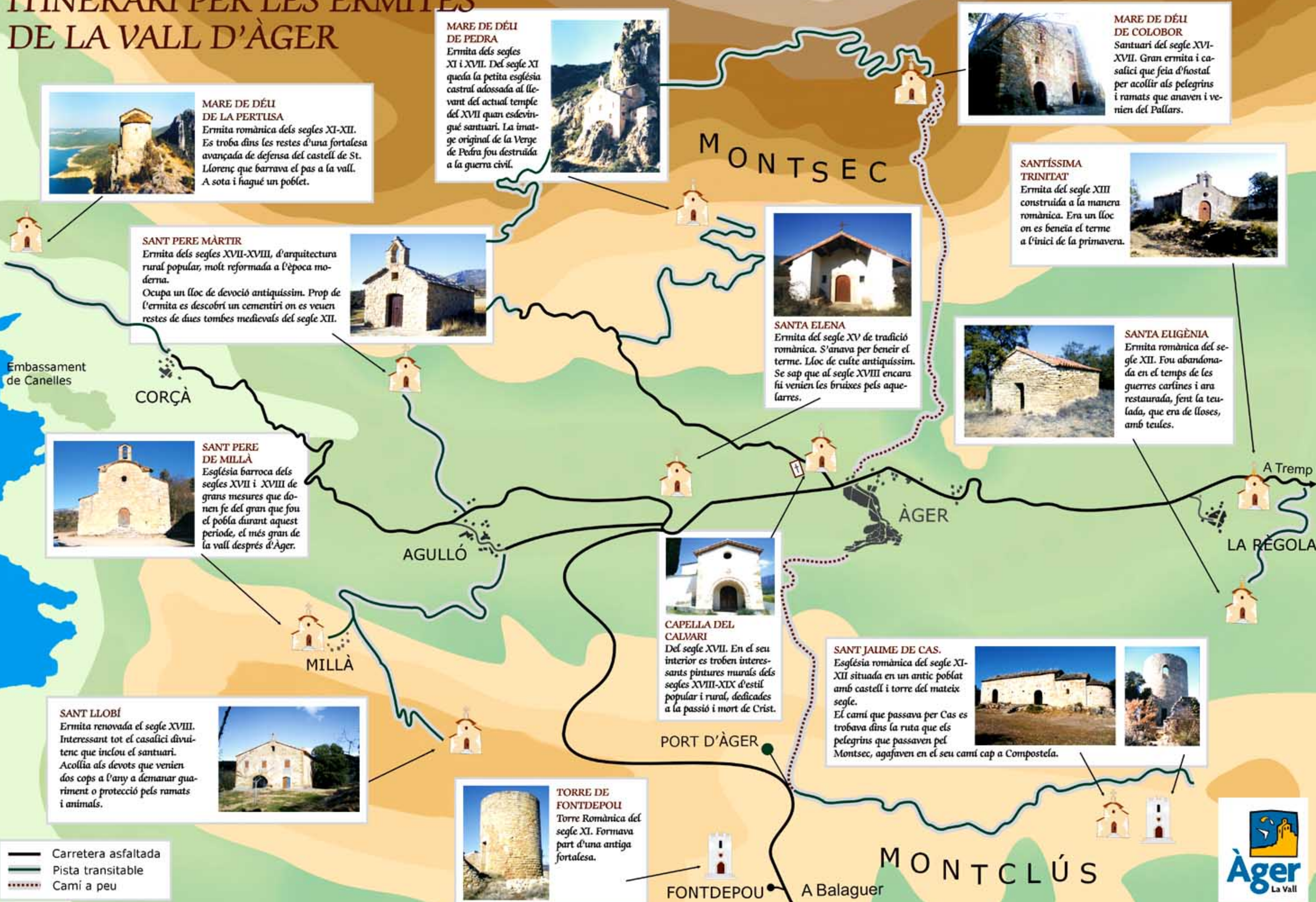
La xarxa de carrers és la típica de l'època medieval, configurada de forma radial i amb vies transversals en relació al castell. Al barri de Solsdevila es situen l'església de St. Vicenç, -les primeres pedres de la qual daten del segle XI-, l'hospital municipal del segle XV, l'antiga paeria i l'antic fossar.

També hi trobem el forn comunal del segle XIV al carrer St. Vicenç i restes del moli medieval d'oli al carrer de Solsdevila. St. Martí era la via principal d'accés al poble si es venia de Lleida i Balaguer pel camí romà, havent-hi al segle XII un hospital per a pelegrins.

Destaca en aquest carrer un dels edificis nobles de la vila, -casa principal de la família Portola-, on probablement nasqué Gaspar de Portola, descobridor i governador de Califòrnia.

ITINERARI PER LES ERMITES DE LA VALL D'ÀGER

MARE DE DÉU DE LA PERTUSA
 Ermita romànica dels segles XI-XII. Es troba dins les restes d'una fortalesa avançada de defensa del castell de St. Llorenç que barrava el pas a la vall. A sota i hagué un poblet.

MARE DE DÉU DE PEDRA
 Ermita dels segles XI i XVII. Del segle XI queda la petita església castral adossada al llevant del actual temple del XVII quan esdevingué santuari. La imatge original de la Verge de Pedra fou destruïda a la guerra civil.

MARE DE DÉU DE COLOBOR
 Santuari del segle XVI-XVII. Gran ermita i casalici que feia d'hostal per acollir als pelegrins i ramats que anaven i venien del Pallars.

SANTÍSSIMA TRINTEAT
 Ermita del segle XIII construïda a la manera romànica. Era un lloc on es beneïa el terme a l'inici de la primavera.

SANTA ELENA
 Ermita del segle XV de tradició romànica. S'anava per beneir el terme. Lloc de culte antiquíssim. Se sap que al segle XVIII encara hi venien les bruïxes pels aquarelles.

SANTA ELIGÈNIA
 Ermita romànica del segle XII. Fou abandonada en el temps de les guerres carlines i ara restaurada, fent la teulada, que era de lloses, amb teules.

SANT PERE MÀRTIR
 Ermita dels segles XVII-XVIII, d'arquitectura rural popular, molt reformada a l'època moderna. Ocupa un lloc de devoció antiquíssim. Prop de l'ermita es descobrí un cementiri on es veuen restes de dues tombes medievals del segle XII.

SANT PERE DE MILLÀ
 Església barroca dels segles XVII i XVIII de grans mesures que donen fe del gran que fou el pobla durant aquest període, el més gran de la vall després d'Àger.

CAPELLA DEL CALVARI
 Del segle XVII. En el seu interior es troben interessants pintures murals dels segles XVIII-XIX d'estil popular i rural, dedicades a la passió i mort de Crist.

SANT JAUME DE CAS.
 Església romànica del segle XI-XII situada en un antic poblat amb castell i torre del mateix segle. El camí que passava per Cas es trobava dins la ruta que els pelegrins que passaven pel Montsec, agafaven en el seu camí cap a Compostela.

SANT LLOBÍ
 Ermita renovada el segle XVIII. Interessant tot el casalici divínic que inclou el santuari. Acollia als devots que venien dos cops a l'any a demanar guariment o protecció pels ramats i animals.

TORRE DE FONTDEPOU
 Torre Romànica del segle XI. Formava part d'una antiga fortalesa.

- Carretera asfaltada
- - - Pista transitible
- Camí a peu

Arbres singulars del Montsec i la Vall d'Àger

- Carretera asfaltada
- Pista transitable
- Camí a peu

Els arbres no estan senyalitzats. Alguns no són fàcils de trobar, pel que requeriran de la teva paciència i dots d'observació.